

Окуучу жана анын үй-бүлөсү менен иштөөдө социалдык педагог менен класс жетекчинин кызматашуусу

Окуу процессинде окуучу өз убагында, сапаттуу билим алууга тоскоол болгон ар түрдүү социалдык, педагогикалык жана психологиялык көйгөйлөргө туш болушу мүмкүн.

Көйгөй жөнүндө маалымат ар кандай булактардан алынышы мүмкүн. Классташтардан, класс жетекчилеринен, окуучунун ата-энесинен (аларды алмаштырган адамдар), мектеп парламентинен, туугандарынан, кошуналарынан, ж.б. Бирок мектеп үчүн окуучунун көйгөйү пайда болгондугунун эң биринчи көрсөткүчү – баланын **сабактарды көп калтырышы**.

Социалдык педагог - мектептеги окуучулар үчүн акыйкатчы кызматын аткарган адис. Башкача айтканда, ал окуучунун мектепке келбей калуусунун, окуу көрсөткүчтөрүнүн төмөндөшүнүн, жүрүм-турумунун өзгөрүшүнүн чыныгы себептерин түшүнүп, болгон социалдык жана материалдык ресурстарды колдонуп баланы мектептеги күнүмдүк жашоого кайтарууга жардам берген негизги адам. Көйгөйдү чечүү үчүн мектептин ичиндеги же сыртындагы адистерди, ресурстарды же башка социалдык агенттерди тартуу. Мектептин ичиндеги агенттер – бул класс жетекчи, психолог, тарбия иштери боюнча директордун орун басары, медициналык кызматкер, дарыгер. Мектептен тышкары – бул логопед, райондук социалдык өнүгүү борборунун үй-бүлөнү жана балдарды колдоо бөлүмүнүн социалдык кызматкери, өспүрүмдөр менен иштөө бөлүмүнүн кызматкери, үй-бүлөлүк медицина борборунун же ФАПтын дарыгери, жергиликтүү өз алдынча башкаруу органынын адиси, коомдук уюмдун өкүлү ж.б.

Класс жетекчи – бул окуучу менен социалдык педагогдун ортосундагы байланышты түзгөн адам. Окуучу сабакка келбей калса, сабакка көп кечигип келсе, сабакты көп калтырса, окуучунун жүрүм-турумундагы өзгөрүүлөр пайда

болсо, биринчи кезекте класс жетекчи реакция кылышы керек. Класс жетекчи кыйынчылыктарды жеңип, окуучуну күнүмдүк мектеп турмушуна кайтаруу үчүн бардык чараларды көрүшү керек, бирок анын аракети натыйжа бербесе, анда ал социалдык педагогко кайрылышы зарыл.

Ар бир окуу жылынын башталышында класс жетекчи окуучунун үй-бүлөсүнүн социалдык абалын, негизги өзгөчөлүктөрүн чагылдырган окуучунун социалдык паспортун толтурат. Ошондой эле ар бир окуучунун үй-бүлөсү категориялар боюнча жалпыланып, статистика чыгарылан класстын социалдык паспорту толтурулат. Бул документ мектептин социалдык паспортун түзүү үчүн социалдык педагогго тапшырылат. Мектептин социалдык паспорту жылына эки жолу (сентябрь, январь) жаңыланышы керек – бул расмий милдеттүү түрдөгү өз ара байланыш түзүү. Бул байланыш – атайын бөлүнгөн убакыт, документтин формасы (социалдык паспорт) жана отчеттук мезгилдер менен аныкталат. Андан тышкары социалдык педагог класс жетекчилер менен чогуу уюштурган иш-чаралар бар, булар:

- мектептеги болгон көгөйлөргө жана турмушун оор кырдаалдарына (ТОК) социалдык диагноз коюу жана классификациялоо;
- конкреттүү бир көйгөй менен иштөө;
- турмуштук оор кырдаалдагы конкреттүү окуучу менен иштөө;
- мектеп курагындагы балдарда пайда болгон айрым социалдык-психологиялык көйгөйлөрдү алдын алууга багытталган иш-чаралар.

Социалдык педагогдун класс жетекчи менен байланышып иштөөсү төмөнкү багыттарда жүргүзүлөт:

1. Окуучулардын окуу жетишкендиктерине, сабакка келүүсүнө жана мектептеги турмушка катышуусуна таасир эткен айрым көйгөйлөрдү эрте аныктоо үчүн **социалдык диагностика** колдонулат.

Социалдык диагностика төмөнкүлөрдү камтыйт:

1. Класстын социалдык мүнөздөмөсүн жана анын натыйжасында окуучунун, класстын социалдык паспортун түзүү.
2. Үй-бүлөдөгү көйгөйдү, мамлекет тарабынан коргоого муктаж болгон окуучуларды биргелешип аныктоо.

3. Педагогдор менен жеке баарлашуулар.

4. Социалдык-психологиялык климатты изилдөө максатында, окуучулар арасында, мугалимдер жамаатында, ата-энелер жамаатында социалдык-педагогикалык изилдөөлөрдү өткөрүү.

2. Окуучулар, педагогикалык жамаат, ата-энелер коомчулугунун арасында профилактикалык иш-чаралар.

Окууга, мектеп жашоосуна катышууга мотивациясы төмөн деп эсептелген балдарды камтыган иш-чараларды уюштуруу. Биринчи кезекте мындай иш-чаралардын темалары окуучулар үчүн кызык болушу керек. Кызыктыруу үчүн класс жетекчи теманы классы менен талкуулап, балдардын идеясын социалдык педагогго сунуштай алат. Же болбосо класс жетекчиси өз классынын окуучулары менен тыгыз байланышта болсо жана чыр-чатактын келип чыгышын же окуу көрсөткүчүнүн төмөндөшүн байкап калса, ал көйгөй жөнүндө социалдык педагогго маалымат берип, көйгөйдү алдын алуу боюнча иш-чараларды биргеликте уюштурушат.

3. Агартуучу иш-чаралар

Мектептеги билим берүүнүн актуалдуу педагогикалык, психологиялык жана укуктук маселелери талкууланып, талданган класс жетекчилерге арналган иш-чараларды өткөрүүнү камтыйт. Булар: класстык сааттар, ата-энелер үчүн чогулуштар, педагогикалык кеңешмелер болушу мүмкүн.

4. Коррекция (оңдоп-түзөтүү) жана өнүктүрүү иштери

Девианттык жүрүм-турумду оңдоо, биринчи кезекте, баланын, өспүрүмдүн, чоңдордун жана курбуларынын ортосундагы мамилелердеги көйгөйлөрдү аныктоону, педагогикалык позицияларды, мугалимдердин, ата-энелердин позицияларын оңдоо. Бул чыр-чатак пайда болгон кырдаалды жөнгө салууга салым кошууга жардам берет. Окуучулар жана ата-энелер менен натыйжалуу өз ара аракеттенүүнү орнотуу үчүн психологиялык-педагогикалык сунуштарды иштеп чыгуу. "Мугалим-окуучу", "окуучу-окуучу", "окуучу-ата-эне" тутумундагы чыр-чатак пайда болгон кырдаалдарды чечүүгө жардам көрсөтүү; чыр-чатаксыз байланыш түзүү ыкмаларын үйрөтүү.

5. Класс жетекчилерди консультациялоо (кеп кеңештерди берүү)

- класстын социалдык-педагогикалык мүнөздөмөсүн толтуруу;

- чыр-чатактарды чечүү;
- окуучулардын курбуларынын ортосундагы инсандык мамилелеринин өзгөчөлүктөрү;
- мүнөзүү оор окуучулар жана начар үй-бүлөлөр менен иштөө системалары, ошондой эле укук бузууларды алдын алуу.

Жогоруда айтылгандарды жалпылап, социалдык педагог менен класс жетекчисинин ишмердүүлүгүн айкалыштырган 4 негизги сөздү аныктоого болот.

ТААНЫП-БИЛҮҮ: диагноз коюу, байкоо жүргүзүү, маектешүү.

КЫЗЫКТЫРУУ: кызыктуу иш-чараларды сунуштоо.

ҮЙРӨТҮҮ: сергек жашоо образы, мыйзамдар жагынан билим берүү; адептүүлүктү калыптандыруу, эмгекчилдикке тарбиялоо.

ЖАРДАМ КӨРСӨТҮҮ: балдардын укуктарын коргоо механизмдерин түзүү; өзүн-өзү аныктоого, өз алдынча билим алууга, өзүн-өзү өнүктүрүүгө жардам берүү.

Колдонулган адабияттар:

1. Волкова Н. Мектептин социалдык - педагогикалык кызматы - иштин багыттары // Социалдык педагогика – 2007.
2. Галагузова М.А., Л.В. Мардахаев. Социалдык мугалимдин иштөө методикасы жана технологиясы ..- М,2002.
3. Гуров В.Н., Үй-бүлө менен мектептин социалдык иши: Окуу китеби. асыл тукум үчүн жардам. Университеттер - М.: Россиянын Педагогикалык Коому, 2002.
4. Назарова С. Социалдык-психологиялык колдоо борбору: Дисфункционалдык үй-бүлөлөр менен иштөө // Социалдык педагогика – 2007.
5. Осецкая Н.Я. Взаимодействие социального педагога с классными руководителями//<https://nsportal.ru/shkola/sotsialnaya-pedagogika/library/2016/05/25/vzaimodeystvie-sotsialnogo-pedagoga-s-klassnymi>
6. Останкова А. Взаимодействие социального педагога и классного руководителя. // <https://nsportal.ru/shkola/rabota-s-roditelyami/library/2015/09/03/vzaimodeystvie-sotsialnogo-pedagoga-i-klassnogo>